

150 jaar Rode Kruis een spel met twee boeken

Bijlage bij de [De zaak Ad van Liempt](#)

© Bart FM Droog, 7 augustus 2019

[Droog Magazine](#), 2019

inhoudsopgave

(tekst in blauw is aanklikbaar)

[Inleiding](#)

[Nederland 1867-2017](#)

[Afspraken](#)

[2017](#)

[Meer geschonden afspraken](#)

[Media-aandacht voor NIOD-onderzoek Regina Grüter](#)

[Vragen aan en antwoorden van Frank Tebbe](#)

Inleiding

In 2013 vierde het Internationale Comité van het Rode Kruis (ICRC) het 150 jarig bestaan. Daarbij werd uitgebreid stilgestaan bij hoogte- en dieptepunten uit het bestaan.¹ Een van die dieptepunten was dat het ICRC vrijwel niets ondernam voor gevangenen in Nazi-concentratiekampen.

In het tijdschrift van het ICRC ging historicus Sébastien Farré op de vooravond van het jubileumjaar uitgebreid op dat aspect in. Drie gebeurtenissen waren van speciaal belang: het besluit van het ICRC, oktober 1942, om zich niet publiekelijk uit te spreken tegen de Jodenvervolgingen en Holocaust; het bezoek van ICRC-gedelegeerde Maurice Rossel aan Theresienstadt, eind juni 1944 en zijn ontmoeting met de commandant van Auschwitz, september 1944.²

Farré citeert onder andere Bernard Koucher, de medeoprichter van Artsen zonder Grenzen, die in 1991 schreef:

“Het Internationale Rode Kruis, dat wist van het bestaan en doel van de concentratiekampen, koos ervoor om te zwijgen. Hoe het Rode Kruis dit zwijgen rechtvaardigde, is van een ongekende schaamteloosheid.”³

1 ICRC: 150 years of humanitarian action. IRRC Volume 94 Number 888. International Committee of the Red Cross, Geneva. Winter 2012.

<https://www.icrc.org/en/doc/who-we-are/history/150-years/index.html>
<https://www.icrc.org/en/download/file/11111/review-888-all.pdf> (13,27 MB)

2 Sébastien Farré. The ICRC and the detainees in Nazi concentration camps (1942-1945). IRRC Volume 94 Number 888. International Committee of the Red Cross, Geneva. Winter 2012.

<https://www.icrc.org/en/download/file/13661/irrc-888-farre.pdf>

3 Origineel in: Bernad Kouchner. *Le malheur des autres*. Odile Jacob, Paris, 1991. p. 283.

Nederland 1867-2017

Ook het in 1867 opgerichte Nederlandsche Rode Kruis (later Nederlandse Rode Kruis, NRK) had – als organisatie – in de Tweede Wereldoorlog ernstig gefaald in de hulp aan vervolgte Joden, Sinti, Roma en politieke gevangenen te helpen. Ook had de organisatie actief meegewerkt aan het uitvoeren van anti-Joodse maatregelen. Maar grondig onderzoek naar hoe het gehele NRK zich in de oorlogsjaren had gedragen was nooit verricht.⁴

Op 29 maart 2012 zei Cees Breederveld, toen directeur van het NRK, tijdens een symposium in het Joods Historisch Museum:

“Erkennen dat dingen niet goed zijn gegaan, dat het Rode Kruis destijds mensen in de steek heeft gelaten, is moeilijk. Zeker voor een humanitaire organisatie, die er altijd en overal voor iedereen wil zijn. En helemaal naar u toe, als slachtoffers en nabestaanden. Het oorlogsverleden was bij het Nederlandse Rode Kruis jarenlang geen onderwerp van gesprek. Daarin waren we niet uniek, maar we hebben er wel lang over gedaan om dat te doorbreken. Het internationale Rode Kruis noemde de Tweede Wereldoorlog pas in de jaren '90 een zwarte bladzijde in haar geschiedenis. Als Nederlandse Rode Kruis waren we nog iets later. Pas in 2005 durfden we openlijk te spreken over falen.

(...)

Verder heeft ons bestuur besloten een gedegen historisch onderzoek mogelijk te maken naar het Nederlandse Rode Kruis in de Tweede Wereldoorlog. Dat onderzoek moet ab-so-luut academisch onafhankelijk zijn. We durven dus – eindelijk - naar onszelf te laten kijken en we durven ons functioneren in het verleden – eindelijk - kritisch te beoordelen. Over 5 jaar bestaan wij 150 jaar en moet ook

4 Leo Bergen wijdde in zijn proefschrift een groot hoofdstuk over het NRK bestuur in 1940-1945. Leo van Bergen. *De zwaargewonden eerst? Het Nederlandsche Rode Kruis en het vraagstuk van oorlog en vrede 1867-1945*. 544 p., XXIV p. foto's. Pantaleon reeks nr. 15.

de periode 1940-1945 eerlijk en duidelijk benoemd kunnen worden.

(...)

Mede namens onze vorige maand aangetreden voorzitter Inge Brakman, hier ook in de zaal aanwezig, wil ik het u nogmaals zeggen: het is ons menens. Ik hoop dat we onze ontmoeting met u en de samenwerking met het Joods Historisch Museum, Joods Educatief Centrum Crescas en Herinneringscentrum Kamp Westerbork, verder kunnen uitbouwen in de toekomst. Dat u ons scherp houdt. Dat we er samen voor kunnen zorgen dat anno 2012 in tijden van nood niemand er alleen voor staat. Nooit meer.”⁵

In datzelfde jaar besloot het NRK ook een jubileumboek⁶ te maken, dat zou verschijnen na publicatie van het rapport over het doen en laten van het NKR in 1940-1945. Breederveld, in 2019: “We wilden eerst schoon schip maken over onze rol in de oorlog. Daarna zouden we feestelijk het jubileum vieren.”⁷

Het NRK vraagt aan historica dr. Regina Grüter⁸ of zij het onderzoek wil doen. Ze is dan nog in dienst van het NRK, maar staat op het punt om bij het NIOD te gaan werken. Grüter: “ Ik had toen al besloten bij het NRK weg te gaan, omdat ik ook van het Verbond van Verzekeraars was gevraagd een boek te schrijven over de roof en het rechtsherstel van Joodse polissen.⁹ Daarvoor zou ik in dienst van het NIOD komen. Dat onderzoek zou duren tot eind 2013. Daarna zou ik aansluitend het Rode Kruis-onderzoek doen. Omdat daar 4 jaar voor werd uitgetrokken, lag de deadline voor dit boek¹⁰ oktober 2017.”¹¹

Naar [inhoudsopgave](#).

5 Cees Breederveld. Toespraak in Joods Historisch Museum, Amsterdam, 29-03-2012.

<https://www.crescas.nl/artikel/1iz/toespraak-breederveld-nrk/>

6 Dit werd: Ad van Liempt en Margot van Kooten. *Hier om te helpen. 150 jaar Nederlandse Rode Kruis*. Balans, Amsterdam, [mei] 2017. 400p.

7 Geciteerd in: Frits Barend. Ad van Liempt pronkt met andermans veren. *Het Parool*, Amsterdam, 2019.

<https://www.parool.nl/columns-opinie/frits-barend-ad-van-liempt-pronkt-met-andermans-veren-ba3f554a/>

8 Dr. Regina Grüter (1953). *Historica*. Promoveerde in 1997 op *Een fantast schrijft geschiedenis. De affaires rond Friedrich Weinreb* aan de Rijksuniversiteit Leiden. De handelseditie verscheen bij uitgeverij Balans.

9 Regina Grüter. *Strijd om gerechtigheid. Joodse verzekeringstegoeden en de Tweede Wereldoorlog*. Boom, Amsterdam, [2015]. 384p, [16] p.pl.

10 Dit werd: Regina Grüter. *Kwesties van leven en dood*. Balans, Amsterdam, [november] 2017. 495p., [24] p. pl.

11 Dr. Regina Grüter. E-mail aan Bart FM Droog, 29-07-2019, 12:12 uur.

Afspraken

In een op 21 en 22 januari 2013 getekende overeenkomst tussen het NIOD en het NRK was opgenomen dat Grüter een hoofdstuk of informatie over het NRK in WO2 voor het jubileumboek zou leveren.¹² Grüter: “Ik heb toen duidelijk aangegeven dat ik pas eind 2013 aan het onderzoek kon beginnen en dat ik dus pas in oktober 2017 het boek kon leveren. Dat was geen probleem, dan kon snel daarna het jubileumboek uitgebracht worden.”¹³ Halverwege 2013 nemen Grüter en de beoogd auteur van het jubileumboek contact met elkaar op. De laatste schreef in een brief aan het NRK-bestuur en directie over de afstemming van beide onderzoeken, september 2013:

“In het bijzonder prettige, oriënterende gesprek dat ik met Regina Grüter heb gevoerd, bleken wij het hartgrondig eens over de noodzaak van een goede afstemming. In de overeenkomst met het NIOD is bepaald dat Grüter in 2016 teksten aanlevert ten bate van het oorlogshoofdstuk in de algehele geschiedschrijving. Wij waren het er direct over eens dat de samenwerking een stap verder zou moeten gaan en dat beide onderzoeken gebaat zouden zijn bij regelmatig overleg, niet alleen voor het uitwisselen van ideeën en bevindingen, maar ook van (concept)teksten.

Wel achten wij het beiden van belang in gedachten te houden dat het om twee verschillende studies gaat, met een eigen insteek, andere accenten en persoonlijke (schrijf)stijl. Zo is goed denkbaar dat – in het verlengde van de voorgestelde human interest-benadering – de memoires van zuster Koos van Schaik in de algehele geschiedschrijving relatief meer aandacht zullen krijgen dan in de monografie. Om een stijlbreuk met de andere hoofdstukken te voorkomen, zou het ons inziens onverstandig zijn Grüter de hoofdstuktekst over de oorlog daadwerkelijk te laten schrijven. Zinvoller lijkt het ons van meet af aan met elkaar mee te lezen en over en weer zoveel mogelijk ‘munitie’ aan te dragen. Om de afstemming ook formeel in goede banen te leiden is het wellicht handig als een lid uit de begeleidingscommissies van het NIOD-onderzoek tevens zitting neemt in de begeleidingscommissie van de algehele geschiedschrijving (zie verder). Grüter zal dit aan de begeleidingscommissie voorleggen.”

12 Deze clausule luidde: “Informatie voor een hoofdstuk of het hoofdstuk zelf over de rol van Opdrachtgever tijdens WOII voor het herdenkingsboek dat Opdrachtgever zal uitbrengen ter gelegenheid van het 150-jarig bestaan van Opdrachtgever in 2017, aan te leveren uiterlijk 1 november 2016.”

13 Grüter. E-mail aan Droog, 29-07-2019

De auteur van het jubileumboek begon per 1 oktober 2013 part time met de opdracht. Vanaf voorjaar van 2014 kreeg zij als coauteur Margot van Kooten aan haar zijde. Alle drie auteurs, Grüter enerzijds, en de twee auteurs van het jubileumboek anderzijds, werkten in harmonie.

Eind mei 2014 moest de eerste auteur van het jubileumboek door omstandigheden het project verlaten. Margot van Kooten werkt vervolgens alleen aan dat boek verder.

Rode Kruis woordvoerder Frank Tebbe hierover: “In de zomer zijn we vervolgens in gesprek gekomen met Ad van Liempt en eind van het jaar hebben we de afspraken met Margot en hem vastgelegd.”¹⁴

Grüter: “Ik heb eind 2014 of begin 2015¹⁵ contact gekregen met Ad van Liempt en we hebben toen afgesproken dat we zouden samenwerken zoals met zijn voorganger was afgesproken. We hebben zelfs bij mij thuis afgesproken. Ik stuurde hem en Margot onderwerpen en suggesties toe en we maakten een soort taakverdeling. Ik was bijvoorbeeld bezig met Pim Kolff en de gebeurtenissen in Kampen, toen Ad vertelde dat hij daarvan had gehoord. Ik heb hem toen gezegd dat ik dat ging behandelen maar dat ik een ander vergelijkbaar verhaal had voor hem. Daar heeft hij niets mee gedaan en wel Kampen uitgebreid gebruikt voor zijn boek en in een artikel in het *Historisch Nieuwsblad*, waarover later meer.

Ik heb hem enkele concept hoofdstukken gestuurd maar ben daarmee gestopt toen ik zag dat hij in het hoofdstuk over het NRK en de Tweede Wereldoorlog informatie van mij had overgenomen, zonder verwijzing. Het was iets waar ik enkele dagen op had zitten puzzelen.”¹⁶

Naar [inhoudsopgave](#).

14 Frank Tebbe, Hoofd Communicatie Rode Kruis Nederland. E-mail aan Bart FM Droog, 24-07-2019.

15 Volgens Van Liempt werd hij pas in 2015 betrokken in het jubileumboekproject, getuige zijn uitlatingen in dit persbericht – waarin hij overigens verzwijgt dat Margot van Kooten al bijna een jaar eerder dan hij aan dit project begonnen was.

Ad van Liempt: “Honderdvijftig jaar Nederlands Rode Kruis, te beschrijven in een boek (...).Dát was de opdracht die Margot van Kooten en ik twee jaar geleden aanvaardden.” In: Jubileumboek 'Hier om te helpen: 150 jaar Nederlandse Rode Kruis' te koop. Rode Kruis.nl, 08-05-2017.

<https://www.rodekruis.nl/nieuwsbericht/jubileumboek-hier-om-te-helpen-150-jaar-nederlandse-rode-kruis-te-koop/>

16 Grüter. E-mail aan Droog, 29-07-2019

2017

Hoewel er duidelijke afspraken waren gemaakt om het boek over de houding van het NRK in '40-'45 vóór het feestelijke jubileumboek zou verschijnen, besloot het NRK medio 2016 het toch anders te doen. Eerst het feestboek, dan het zwartboek. Cees Breederveld was inmiddels gepensioneerd¹⁷ en vernam dit besluit eerst later. Grüter kreeg dit in de wandelgangen van het NRK te horen toen zij in de Rode Kruisarchieven onderzoek kwam doen voor haar boek. Het NIOD werd door het NRK niet geïnformeerd.

Het NIOD protesteerde niet tegen dit eenzijdig verbreken van de afspraak. Regina Grüter daarentegen wel.

Grüter: “Ik was behoorlijk boos en teleurgesteld en heb in het gesprek met Frank Tebbe (hoofd communicatie NRK) mijn ongenoegen geuit over het nieuwe besluit. Ik heb gezegd dat ik besepte dat ik niets anders kon doen dan het accepteren. Maar ook vertelde ik Tebbe dat er wel goede afspraken met Ad van Liempt moesten worden gemaakt over uitingen in de media na de verschijning van het jubileumboek. Zo zou hij zich onthouden van uitgebreide mededelingen over de oorlogsperiode en naar het boek van mij/NIOD verwijzen.”¹⁸

Samenwerking met Ad van Liempt

Volgens de eerdere vastgelegde afspraken bleef Grüter de auteurs van het jubileumboek van informatie over de Tweede Wereldoorlogperiode voorzien. Dat roept de vraag op in hoeverre het hoofdstuk over de oorlog in het feestboek gebaseerd is op Grüters research.

Grüter: “Dat is moeilijk te zeggen, omdat Ad toch volstrekt zijn eigen gang ging nadat hij met je had gesproken. Hij heeft wel steeds met mij willen discussiëren over mijn uiteindelijke conclusie over de houding van het bestuur. Ik probeerde de boot af te houden en stelde dat het hoofdbestuur weinig had aangedurfd maar dat de afdelingen veel goeds hadden gedaan, en verwees naar het pakkettenrapport van 1947. Over de reden van de spectaculaire groei van het ledental van het NRK had hij bepaalde ideeën die naar mijn mening niet helemaal juist waren. Dat heb ik wel gezegd maar hoe het wel zat niet.”¹⁹

Naar [inhoudsopgave](#).

17 Cees Breederveld vertrekt als directeur Rode Kruis. Rode Kruis Betuwegaerde, 08-06-2013.

<https://www.rodekruisbetuwegaerde.nl/tag/cees-breederveld/>

18 Grüter. E-mail aan Droog, 29-07-2019

19 Ibidem.

En andere voor de hand liggende vraag is of Van Liempt en/of Margot van Kooten) zelf archiefonderzoek met betrekking tot de Tweede Wereldoorlog verricht hebben.

Grüter: “Ja, zij hadden een human-interest invalshoek, met meer “heldenverhalen”. Daar heeft Margot veel onderzoek naar gedaan.”

De twee boeken uit 2017.

Naar [inhoudsopgave](#).

Meer geschonden afspraken

Vlak voor het jubileumboek werd aangeboden aan koning Willem Alexander was Van Liempt te horen in de Radio 1 Nieuwsshow²⁰. Hij vertelde uitgebreid – tegen de afspraken in – over de houding van het Nederlandse Rode Kruis in de Tweede Wereldoorlog, en verwees zijdelings naar een later dat jaar te verschijnen rapport.²¹ Kort daarvoor verscheen in het *Historisch Nieuwsblad* een verhaal van Van Liempt over Kampen en de arts Pim Kolf – waarover Grüter hem een digitale publicatie uit 1947 had toegezonden en waarvan hij wist dat zij het zou gaan gebruiken in haar boek. Zij had hem als alternatief informatie gegeven over vergelijkbare hulp door een andere afdeling van het Rode Kruis. Maar daar deed hij niets mee.

Normaliter wordt bij *Historisch Nieuwsblad*-artikelen verwezen naar andere publicaties over hetzelfde onderwerp. Maar bij Van Liempts artikel stond geen enkele verwijzing naar het komende NIOD-boek.

Zie voor meer over deze radio-uitzending en gebeurtenissen rond de presentatie van het jubileumboek: [Mediamanipulatie. De zaak Ad van Liempt](#). Punt 7, blz. 24-30.

Grüter was niet de enige die dit alles opviel. Ook binnen het NRK ontstond onrust. Door Van Liempts uitlatingen werd de indruk gewekt dat het NRK zijn oorlogsverleden probeerde weg te moffelen. Terwijl in 2012 juist was beloofd schoon schip te maken.

Na de radio-uitzending stuurde Grüter een boze maar nette e-mail naar Van Liempt. Ze verweet hem de afspraken geschonden te hebben. Hij antwoordde dat hij niet dacht dat hij het overmatig over de Tweede Wereldoorlog had gehad en schreef: “Maar goed: als ik je heb teleurgesteld, dan spijt me dat oprecht. Ik heb onze samenwerking zeer gewaardeerd en vind het heel akelig als ik de indruk heb gewekt deloyaal te zijn.”

Dit was niet het laatste contact tussen beiden. Met Frank Tebbe (hoofd communicatie NRK) en Van Liempt maakte ze de afspraak om op maandag 8 mei, direct vóór de presentatie van het jubileumboek *Hier om te helpen*,²² bijeen te komen om de problemen te bespreken.

²⁰ Radio 1 Nieuwsshow, 06-05-2017.

<https://www.nporadio1.nl/nieuwsshow/onderwerpen/407312-150-jaar-hulp-op-het-slagveld>

²¹ Letterlijk zei Van Liempt in de radio-uitzending: "Er is overigens een wetenschappelijk onderzoek bezig op verzoek van het Rode Kruis zelf naar de rol van het Rode Kruis in de oorlog, dat komt over een paar maanden uit en daar zal in grote trekken hetzelfde uitkomen."

²² NOS 150 jaar Nederlandse Rode Kruis. Rechtstreeks verslag van de viering, in de Ridderzaal in Den Haag . 08-05-2017. https://www.uitzendinggemist.net/aflevering/391796/Nos_150_Jaar_Rode_Kruis.html#

Maar ook die afspraak werd niet nagekomen. Want Van Liempt bleek al een andere afspraak te hebben: een lang van te voren gepland televisie-interview.

Hierop zond ze Van Liempt en het NRK de volgende mail:

Beste Ad en Frank,

Het was een mooie bijeenkomst maandag!

Omdat we elkaar toen toch niet hebben kunnen spreken, heb ik hieronder in overleg met NIOD en Karen enkele punten genoteerd voor de taakverdeling met betrekking tot de communicatie over de geschiedenis van het NRK tijdens de Tweede Wereldoorlog, volgens de lijn die we vorig jaar hebben afgesproken. Mochten jullie een en ander willen bespreken, dan hoor ik dat graag; dan maken we snel een afspraak. Zo niet dan ontvang ik graag een bevestiging.

- Ad stelt zich terughoudend op in mededelingen over NRK en WO2 en conclusies over de oorlogsperiode ('hoofdbestuur heeft gefaald; afdelingen hebben goede dingen gedaan' is kort door de bocht);
- Ad verwijst duidelijker naar het NIOD-boek dat in het najaar uitkomt; hij laat dus de eindconclusies open;
- bij afspraken voor interviews maakt Ad van te voren duidelijk dat hij niet uitgebreid op de oorlogsperiode ingaat en dat hij zal verwijzen naar het NIOD boek dat geheel aan die materie is gewijd;
- mochten journalisten Ad benaderen voor een artikel specifiek over de oorlogsperiode dan verwijst hij ze naar het NIOD/Regina;
- voor 18 mei (Helden en Schurken in het Verzetsmuseum) spreken we een 'taakverdeling' af met Clair Polak: Regina het NRK mbt WO2 en Ad aanvullend over voor en na WO2.

Frank Tebbe was volgens Grüter niet onder de indruk van haar mail; door de documentaire die over het NRK in WOII gemaakt zou worden door de NOS, zou er in november wel aandacht zijn voor het onderwerp, zo zei hij.

Media-aandacht voor NIOD-onderzoek Regina Grüter

Toen Regina Grüters boek uitkwam was er wel media-aandacht voor.²³ Maar behalve een interview in het *NRC* met Grüter berichtten de media hoofdzakelijk over de excuses die het NRK naar de Joodse gemeenschap en politieke gevangenen maakte. Zelfs op de sites van de *New York Times* en *Fox News* verschenen dergelijke berichten. Waarbij het vooral ging over de eerste groep, met als gevolg dat Grüter mails met – ontorechte – verwijten kreeg dat ze niets over de politieke gevangenen had geschreven.

Grüter kreeg ook het verwijt dat haar boek geen notenapparaat en zakenregister heeft. Dat bestaat wel, maar mocht van de uitgever niet in het boek worden afgedrukt. Uitgeverij Balans heeft deze online geplaatst:

<https://www.uitgeverijbalans.nl/wp-content/uploads/2017/10/Gruter-eindnoten.pdf>

<https://www.uitgeverijbalans.nl/wp-content/uploads/2017/10/Zakenregister-Kwesties-van-leven-en-dood.pdf>

We raden het iedereen aan deze bestanden te downloaden en op te slaan. Dit omdat de kans erg groot is, dat deze twee internetpagina's geen eeuwig leven beschoren is.

Naar [inhoudsopgave](#).

²³ Zie o.a.:

'Het Nederlandse Rode Kruis deed niets voor Joden in de oorlog'. NOS, 30-10-2017.

<https://nos.nl/artikel/2200511-het-nederlandse-rode-kruis-deed-niets-voor-joden-in-de-oorlog.html>

Rode Kruis-bestuur reageert op NIOD-onderzoek naar pijnlijk oorlogsverleden. Persbericht NRK, 01-11-2017.

<https://www.rodekruis.nl/nieuwsbericht/gijs-de-vries-inge-brakman-pijnlijk-oorlogsverleden-rode-kruis/>

Pieter Hotse Smit. Rode Kruis biedt 'diepe verontschuldigen' aan voor negeren Joods leed in WOII. *De Volkskrant*, Amsterdam, 01-11-2017.

<https://www.volkskrant.nl/wetenschap/rode-kruis-biedt-diepe-verontschuldigen-aan-voor-negeren-joods-leed-in-woii~b466a6c0/>

Vragen aan en antwoorden van Frank Tebbe

Frank Tebbe (1971) is Hoofd Communicatie van het Nederlandse Rode Kruis. In Het Parool van 30 maart 2019 verwees Ad van Liempt in zijn weerwoord op Frits Barends aanklacht naar hem, als verdediging op het verwijt dat hij, Van Liempt, afspraken met het NIOD geschonden zou hebben.

We stelden hem een aantal vragen. Zijn antwoorden legden we voor aan Regina Grüter, dit in het kader van hoor, wederhoor en nog eens hoor.

Droog Magazine [DM]: Wanneer precies werd het besloten om de afspraak dat Regina Grüters boek (zeg maar het zwartboek over het falen van de hulpverlening aan Joden en politieke gevangenen) vóór het jubileumboek zou verschijnen te verbreken? Is bekend waarom men dat besluit nam?

Frank Tebbe: “In de loop van 2015 zijn we concreter gaan invullen hoe we 150 jaar Rode Kruis zouden willen vieren, van 1 januari tot 31 december 2017. In de hele *flow* van activiteiten kwam ik met mijn jubileumteam tot het inzicht dat het beter zou zijn om de publicatie van het jubileumboek naar voren te halen, naar het midden van het jaar en bij voorkeur naar de verjaardag van Henry Dunant, op 8 mei, waarop inmiddels de officiële viering van 150 jaar Rode Kruis was gepland. Voor Ad en Margot was dat geen probleem. We hebben vervolgens ook gekeken of we het NIOD onderzoek naar voren konden halen, omdat de basis gedachte ‘eerst de lessen waar het niet goed ging, daarna het feestelijke boek’ nog steeds een goede was. Maar over de timing van het NIOD gingen we als Rode Kruis natuurlijk niet en voor Regina was het niet mogelijk haar planning aan te passen. Alles afwegende hebben we toch besloten voor het eerder verschijnen van het jubileumboek. Er zijn vervolgens afspraken gemaakt tussen Regina en Ad over hoe het hoofdstuk over de Tweede Wereldoorlog zo goed mogelijk zou aansluiten op het onderzoek van Regina, zonder dat het gras voor de voeten van Regina weggemaaid zou worden. Dat is ook goed gelukt.”

Regina Grüter: “Pas nadat ik hoorde dat het jubileumboek eerder zou komen begreep ik waarom Frank Tebbe mij een paar keer had gevraagd of mijn boek niet eerder kon komen. Ik kon het niet versnellen, dat wisten ze donders goed! De afspraken gingen erover dat Ad als “kenner van de Tweede Wereldoorlog” niet alle aandacht zou vestigen op die ene periode in de 150 jarige geschiedenis. Zich terughoudend zou opstellen en verwijzen naar het komen de boek en naar mij voor interviews et cetera De afstemming over de inhoud was niets nieuws.”
[Zie: [Afspraken](#)]

[DM]: Wie waren de direct verantwoordelijken voor het besluit om het

jubileumboek *Hier om te helpen vóór Kwesties van leven en dood*, het boek van Regina Grüter/NIOD te laten verschijnen?

Tebbe: “Dat was ikzelf, in afstemming met de voorzitter en de directeur, in afstemming met Regina, Ad en Margot, en in afstemming met de jubileumcommissie (die alle vieringen in het jubileumjaar coördineerde). En natuurlijk in afstemming met de leescommissie van het jubileumboek.

Grüter: “Er was geen sprake van afstemming met mij, maar van een mededeling aan mij.”

DM: In 2015 woonden Ad van Liempt en jij in 2015 een Internationale Rode Kruis conferentie in Geneva bijwoonden. Daardoor rijzen de vragen wat Van Liempt daar deed, en waarom zijn coauteur Margot van Kooten en NIOD-onderzoeker Regina Grüter niet op die conferentie aanwezig waren?

Tebbe: “Klopt, Ad was daar en ik was daar ook (ik ben altijd bij deze tweejaarlijkse vergaderingen). Ad nam geen deel aan de vergadering, maar was aanwezig om een indruk te krijgen van de internationale Rode Kruis gemeenschap in het kader van het jubileumboek en om de zaal te ervaren in Genève waar het Rode Kruis is opgericht. Dit laatste ook omdat Ad en Margot een grotere rol tegen kwamen van de Nederlander Johan Basting bij de oprichting dan tot dan toe werd aangenomen. Waarom Margot er niet was, zou ik je niet durven zeggen, ik neem aan dat Ad en Margot de taken hebben verdeeld en kostentechnisch wilden we het natuurlijk ook binnen de perken houden. Aanwezigheid van Regina was in dit kader niet relevant, als zij had ingeschat dat dat wel het geval was, had ze natuurlijk aanwezig kunnen zijn binnen het budget dat voor het onderzoek aan het NIOD was gegeven.”

Naar [inhoudsopgave](#).